

ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

ЗА ШЕСТИ КЛАС

6.

АДВОКАТ

УЧИТЕЛ

БАНКЕР

ЛЕКАР

МЕНИДЖЪР

ЖУРНАЛИСТ

ПОРТФОЛИО + CD

ИЗДАТЕЛСТВО
БИТ И ТЕХНИКА
www.bititechnika.com

Тодорка Николова
Гергана Ананиева

ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

ЗА ШЕСТИ КЛАС

ИЗДАТЕЛСТВО
 БИТ И ТЕХНИКА
Варна, 2014

Портфолиото по професионално ориентиране за шести клас е логическо и дидактическо продължение на портфолиото по професионално ориентиране за пети клас. Авторите са намерили оригинален и практико-приложен подход, съчетаващ утвърдени и нетрадиционни подходи, които комплексно запознават и подготвят учениците за предстоящите им професионални избори. В релация със съдържанието на портфолиото за пети клас, смисловите и семантични акценти са поставени в три основни насоки – професионално ориентиране, осъществено на основата на самопознанието и стимулиращо личностното развитие на децата.

Убедена съм, че портфолиото за професионално ориентиране за шести клас е необходимо и ценно помагало за самопознание и индивидуално развитие на учениците и би допринесло за успешната им последваща професионална реализация.

От рецензията на доц. д-р В. Чавдарова

Считаме, че портфолиото за шести клас е прекрасно продължение на портфолиото за пети клас и отговаря на основната ни образователна цел по професионално ориентиране – да помогнем на учениците да се научат да правят избор, който за в бъдеще ще осмисля живота им.

От рецензията на Хр. Димов и Оф. Иванова

**ПРОФЕСИОНАЛНО
ОРИЕНТИРАНЕ**
за шести клас

Автори: доц. д-р инж. Тодорка Николова Николова
Гергана Валентинова Ананиева
Художник Живко Иванов Рухов
Рецензенти: доц. д-р Велислава Атанасова Чавдарова,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“,
Философски факултет,
катедра „Психология“
Христо Димов Христов – директор на ОУ
„Св. Патриарх Евтимий“- гр. В. Търново
Офелия Асенова Иванова – педагогически
съветник в ОУ „Св. Патриарх Евтимий“-
гр. В. Търново

Редактор инж. Валентин Ананиев
Коректор Зоряна Стоянова

Българска. Първо издание.
Формат 60х90/8.
Печ. коли 6,5
Издателство „Бит и техника“ООД,
Варна 9009, ул. „Кап. Райчо Николов“№101

ISBN 978-954-9412-49-9

© Тодорка Николова Николова, 2014
© Гергана Валентинова Ананиева, 2014
© Живко Иванов Рухов - художник, 2014
© Издателство „Бит и техника“ ООД,
всички права запазени, 2014

Съдържание

Въведение

1. Изборът на професия – случайност или съзнателно решение	 5
2. Моите лични таланти – чек лист	 6
3. Способности и професии	8
4. Профил на моите лични интереси	10
5. От хоби към професия	11
6. Профил на моите училищни интереси	 12
7. Професии и специалности	13
8. Работа в екип – игра „Корабокрушенци“	14
9. Моите работни предпочитания	15
10. Професионален тип – кой е моят	16
11. Професии по пътя на продукта – презентационен плакат	18
12. Професии за момичета, професии за момчета	20
13. Професиите вчера, днес и утре	22
14. Проучване на професия – интервю	 24
15. Представяне на професия – мисловна карта	26
16. Професия за мен	28
17. Как се стига до върха	29
18. Предприемачески профил	30
19. Умея ли да управлявам времето си – тест	32
20. Диаграма „Един ден = 24 часа“ – тайм мениджмънт упражнение	 33
21. Седмичен график	 34
22. Моите цели днес	35
23. Отговорно поведение	36
24. За какво съм отговорен аз	37
25. Какво зная и как да науча повече	38
26. Това съм аз	39
Моята работа с портфолиото – самооценка	40
Мнения и препоръки за работата на ученика с портфолиото	41

Приложения

Речник

2. Моите лични таланти – чек лист

Попълни чек листа от приложение 2 или копие на файла „Способности“, като отбележиш със знак „✓“ всяко изречение, което се отнася за теб.

Направи профил на своите лични таланти, като оцветиш толкова квадратчета от всяка колона, колкото отметнати изречения имаш за съответния вид способности в твоя чек лист.

Колкото по-висок е резултатът, толкова по-развити са те при теб.

Най-високите резултати показват твоите лични таланти.

10								
9								
8								
7								
6								
5								
4								
3								
2								
1								
	Физически	Музикални	Езикови	Логико-математически	Визуално-пространствени	Междоличностни	Персонални	Натуралистични

Въвеждане на понятията способности и заложби като личностни характеристики, които ни отличават един от друг и са възможност за постигане на високи резултати в определени сфери на дейност.

Самостоятелна работа: попълване на чек листа и изработване на профил на собствените лични таланти.

Самостоятелна работа: отговор на въпросите към темата.

Очаквани резултати:

- обогатяване на самопознанието чрез идентифициране на личните таланти;
- осъзнаване на връзката между личните таланти и индивидуалните постижения;
- осмисляне и оценяване на нуждата от целенасочени усилия за развитие на способностите и заложбите;
- укрепване на увереността в собствените възможности на база осъзнаване на личния потенциал;
- повишаване на мотивацията за личностно развитие.

Отговори на въпросите:

Изненадаха ли те с нещо получените резултати? Защо?

Съгласен ли си с тях? Обоснови отговора си.

Как твоите лични таланти ти помагат в ежедневието?

Кои от тях искаш да развиваш? Как?.....

Кои са твоите лични таланти според близки, учители и приятели?

Всеки човек притежава уникална комбинация от способности и индивидуални заложби. Те са причината някои занимания да те привличат и да ти се удават, с някои дейности да се справяш по-лесно и по-добре, отколкото с други. Това са твоите лични таланти. Те могат да ти донесат професионален успех, ако ги развиваш. Способностите се развиват, като се упражняват с дейности, които изискват тяхното използване. Например езиковите способности могат да се тренират чрез четене на книги, писане на статии за училищния вестник, водене на блог, участие в литературни конкурси, членство в клуб по дебати, учене на езици.

Използвана литература:

- „Toolbox for Planning Rigorous Instruction“, Carolyn H. Coil, 1998
- „M. I. Inventory“, Walter McKenzie, 1999
- „The Multiple Intelligence Questionnaire for Children“, Diane Connell, 2005
- „Multiple Intelligence Survey for Kids“, Laura Candler
- „Multiple Intelligence: Implications for Classroom Use“, Brooke Gupton, 2011

3. Способности и професии

Напиши възможно най-много примери за професии, изискващи съответния вид способности.

Професии, които изискват добре развити физически способности: танцьор, хирург, козметик, механик, актьор, фитнес инструктор,

.....

Физическите способности са свързани с пълноценното използване на възможностите на човешкото тяло – като гъвкавост, сила, бързина, издръжливост на натоварвания, с умението да контролираме движенията си и да владеем езика на тялото, да боравим сърчно с инструменти и да извършваме прецизни дейности, които изискват точност и концентрация, да изработваме красиви и изящни неща с ръцете си или да поправяме различни предмети.

Професии, които изискват добре развити музикални способности: пианист, диригент, певец, композитор, дисководещ,

.....

Музикалните способности са свързани с възможността да усещаме и разпознаваме звуци, ритми, тонове, с умението да разбираме, възпроизвеждаме и създаваме музика.

Професии, които изискват добре развити езикови способности: писател, журналист, оратор, езиковед, преводач,

.....

Езиковите способности са свързани с възможността да използваме ефективно езика, когато говорим, пишем, четем, с умението да разбираме нюансите в значението на думите, да създаваме въздействащи текстове, да изразяваме и предаваме идеи и чувства чрез словото.

Професии, които изискват добре развити логико-математически способности: инженер, икономист, юрист, фармацевт, програмист,

.....

Логико-математическите способности са свързани с възможността да разсъждаваме логично, с умението да откриваме логически и цифрови модели, да боравим с факти, символи, доводи и математически знания, да разбираме връзките между нещата и да правим точни изводи, да действаме последователно и да решаваме проблеми.

Професии, които изискват добре развити визуално-пространствени способности: архитект, навигатор, скулптор, илюстратор, дизайнер,

.....

Визуално-пространствените способности са свързани с възможността да възприемаме точно света около нас и да променяме тези възприятия в мислите си, с умението да се ориентираме в пространството, да създаваме триизмерни образи, да използваме въображението си и да творим.

Професии, които изискват добре развити междуличностни способности: учител, дипломат, рекламен агент, акушер, социален работник, рецепционист, мениджър,

.....

Междуличностните способности са свързани с възможността да общуваме и взаимодействаме ефективно с другите хора, с умението да работим заедно за постигане на обща цел, да ръководим и убеждаваме, да обучаваме и да разбираме хората, да им помагаме и да полагаме грижи за тях.

Професии, които изискват добре развити персонални способности: предприемачи, новатори, изследователи, лидери във всички сфери,

.....

Персоналните способности са свързани с възможността да разбираме себе си, да ценим и изразяваме своята индивидуалност, с умението да се учим от собствения си опит и да се развиваме, да се ръководим от ценностите си, да сме самостоятелни и целенасочени, да мобилизираме силите си за постигане на нещо и да носим отговорност за действията си. Персоналните способности са особено важни за хора, които се занимават с философия, психология, етика, религия, както и за тези, чиито професии са свързани с обществени ценности и морални норми.

Професии, които изискват добре развити натуралистични способности: готвач, фермер, ветеринар, метеоролог, геолог, еколог, ландшафтен инженер, парфюмерист, дърводелец,

.....

Натуралистичните способности са свързани с възможностите ни да разбираме и ефективно да взаимодействаме с обкръжаваща ни среда, с умението да живеем в хармония с природния свят и мъдро да използваме природните ресурси, да разпознаваме характерните черти на натуралните обекти – като текстура, аромат, вкус, свойства, да се грижим за растения и животни.

Професии, които изискват комбинация от способности.

Логико-математически и визуално-пространствени способности: уебдизайнер, пилот,

.....

Езикови и междуличностни способности: преводач, адвокат, екскурзовод, сценарист,

.....

Визуално-пространствени и натуралистични способности: озеленител, бижутер,

.....

Музикални и междуличностни способности: хореограф, диджей,

.....

Съвременните професии изискват използването на повече от един вид способности.

Например, за да съчетае музика и движение във въздействащ танц, хореографът се нуждае както от физически, така и от музикални способности. А когато работата му е свързана с преподаване и режисура, той се нуждае и от добре развити междуличностни способности.

Напиши професии, в които според теб можеш да реализираш своите лични таланти:

.....

Напиши професии, които са подходящи за теб според твоите родители и учители:

.....

Очаквани резултати:

- обогатяване на знанието за различните видове способности;
- установяване на връзка между способности и професионални дейности;
- утвърждаване на способностите като част от изискванията на професиите;
- осъзнаване на значението им за постигане на професионален успех;
- опознаване на възможностите за професионален избор на база лични таланти;
- допълване на самопознанието чрез чуждото мнение и оценка.

4. Профил на моите лични интереси

Как прекарваш свободното си време? Опиши заниманията си, свързани с всяка тема.

компютри техника		членство в клуб/ отбор	
мода		музика	
природа животни растения		медии (радио, TV, DVD, кино)	
колекциониране		четене	
спорт красота		творчество	
приятели		друго	

Какво обичаш да правиш най-много? Кои занимания ти доставят най-голямо удоволствие и винаги намиращ време за тях? Огради своите три фаворита.

Всеки човек има интереси. Това е всичко, което харесва и прави с удоволствие. Защо определянето им е важно при избора на професия? Когато човек се занимава с нещо, което му е интересно, той има желание да се справя добре, да полага усилия и да се развива, а получените резултати му носят удовлетворение. Много често силният интерес към определена дейност или професия може да компенсира липсата на особени таланти и да донесе успех.

Най-добрият начин да тестваш своите интереси е да ги провериш на практика. Например, ако мислиш, че фотографията е за теб – посети курс, участвай в кръжок, чети материали, свързани с тази дейност. Училищните и извънучилищните занимания са възможност да разшириш кръга на интересите си и да разбереш дали една дейност наистина ти харесва.

Въведение на тема интереси и любими занимания

Самостоятелна работа: учениците описват заниманията си по отделните теми и определят предпочитанията си.

Очаквани резултати:

- диагностициране на личните интереси и предпочитания;
- конкретизиране на дейности и области, в които са съсредоточени интересите на личността;
- осъзнаване ролята на личните интереси и предпочитания при избора на професия.

5. От хоби към професия

Как любимите занимания намират аналог в света на труда? Работете в екип по двама и за всяко изказване предложете по няколко подходящи професии. След това коментирайте вариантите с целия клас.

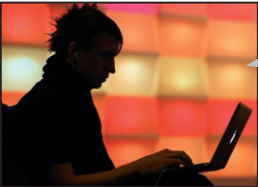
„Харесва ми да се грижа за външния си вид. Всичко, свързано с козметика, разкрасителни процедури, грим, маникюр и здравословно хранене, ми допада.“

професии:
.....
.....
.....

„Обичам животните. Имам куче, рибки и два папагала – интересно ми е да се занимавам с тях.“

професии:
.....
.....
.....

„Свободното си време прекарвам пред компютъра – за мен няма софтуерни тайни.“

професии:
.....
.....
.....

„Вълнуват ме бързите коли, моторите и техниката. Обичам да помагам, когато нещо трябва да се поправи.“

професии:
.....
.....
.....

„Харесвам спорта, екскурзиите и природата. Предпочитам да играя с приятели навън, вместо да съм вкъщи пред компютъра или телевизора.“

професии:
.....
.....
.....

Обичам да рисувам, да правя снимки и да създавам красиви неща с ръцете си – украси, бижута, картички, дори дрехи за кукли...“

професии:
.....
.....
.....

„Най-много ми харесва да се забавлявам с приятелите ми. Обичам да общувам, да споделям и да помагам на хората около мен да се чувстват добре.“

професии:
.....
.....
.....

„Обичам да съчинявам истории. Отскоро участвам в издаването на училищния вестник. Харесва ми, мисля, че писането е моето хоби.“

професии:
.....
.....
.....

- Актуализиране на професии, свързани с любими занимания, чрез разкази, спомени.
Партньорска работа: отразяване на връзката любимо занимание – подходяща професия.
Очаквани резултати:
- задълбочаване на познанието за професиите;
 - осъзнаване на връзката любимо занимание – професионални дейности;
 - усъвършенстване на уменията за търсене на подходящи професионални възможности;
 - аргументирано отстояване на вариантите за подходящи професии.

6. Профил на моите училищни интереси

Кои са любимите ти часове в училище? Оцени интереса си към всеки учебен предмет по петобалната система, като отбележиш със знак „✓“.

1 – категорично не ми харесва 2 – по скоро не ми харесва 3 – не мога да определя
4 – по скоро ми харесва 5 – много ми харесва

Разгледай информацията в последната колона на таблицата, която показва връзката между придобитите знания по даден учебен предмет и съответните професионални области. Подчертай това, с което би искал да се занимаваш. При необходимост принтирай файла „Интереси“.

Предмет	Оценка					Помисли за професии, свързани с...
	1	2	3	4	5	
Български език Литература						журналистика, комуникации, връзки с обществеността, реклама, образование, библиотечно-информационни дейности, книгоиздаване, актьорско майсторство, право, политология, психология, социални дейности, философия...
История и цивилизация						археология, изучаване на различни култури и традиции, библиотечно-информационни дейности, архивистика, културни институции, музеи и галерии, наука, туризъм, образование, медии...
Чужди езици						туризъм, международни отношения, търговия, бизнес администрация, преводачески дейности, комуникации, журналистика...
Математика						архитектура, строителство, инженерни дейности, търговия, счетоводство, статистика, банки, застраховане, финанси, логистика и транспорт...
Информационни технологии						комуникации, медии, създаване на програмни продукти, поддръжка на информационни системи...
Домашна техника и икономика						индустриално производство на стоки и преработка на суровини, занаяти, изграждане и поддръжка на инсталации, строителство, работа с машини и техника, ремонтни дейности...
Човекът и природата						здравеопазване, фармация, ветеринарна медицина, преработката на суровини, научноизследователска и технологична дейност в сферата на производството, отглеждането на растения и животни, метеорология, астрономия, екология...
География и икономика						туризъм, икономика, използване на природните ресурси, опазване на околната среда, земеделие, фермерство...
Изобразително изкуство						мода, дизайн на продукти, вътрешно и външно оформление, гримьорски и фризьорски услуги, декорация и аранжиране, изящни и приложни изкуства, занаяти, печатни и електронни медии, създаване на анимация, реклама, фотография...
Музика						композиране и изпълнение на музика, аудио-визуални технологии, танци, актьорско майсторство, медии, озвучаване...
Физическо възпитание						спорт, танци, актьорско майсторство, треньорска и инструкторска дейност, рехабилитация, здравословен начин на живот, козметични услуги, туризъм, отдих и почивка...

Интерактивна беседа за учебните предмети и връзката им с определени професионалните области.

Самостоятелна работа: определяне на любимите учебни предмети, оценяване на интереса към тях и към свързаните с тях професионални области.

Очаквани резултати:

- осъзнаване на връзката между знанията по изучаваните учебни предмети и определени професионални области;
- осмисляне на значението на придобитите в училище знания за приложението им в реалния живот;
- определяне на желани професионални области;
- усъвършенстване на уменията за търсене на подходящи професионални възможности на база индивидуални интереси и предпочитания.

7. Професии и специалности

Една професия може да включва няколко специалности. Свържи специалностите със съответните дейности за професията дизайнер. Виж отговорите в приложение 6.

Професия дизайнер

Творческа работа по визуалното оформление на някакъв продукт или пространство, свързана с представите ни за красота и удобство

Специалност „Силикатен дизайн“

Дизайн на печатни и мултимедийни продукти, уебстраници и мобилни приложения

Специалност „Графичен дизайн“

Дизайн на части от градската среда – като площи и детски площадки, и на места с обществено предназначение – като музеи, галерии, театри, офис зали

Специалност „Аранжиране“

Дизайн на помещенията в сградите, отделните зони в тях и обзавеждането

Специалност „Промислен дизайн“

Дизайн на промишлено произведени продукти – от самолети и автомобили до мебели и предмети за бита

Специалност „Пространствен дизайн“

Дизайн на изделия от порцелан, фаянс и стъкло

Специалност „Моден дизайн“

Дизайн на облекла и аксесоари

Специалност „Интериорен дизайн“

Дизайн на рекламни витрини, изложбени и демонстрационни зали, търговски щандове и магазини

Професия е определен вид трудова дейност, за която човек се обучава.

Специалността е конкретна трудова дейност в рамките на дадена професия и е свързана с получаване на специфични знания и умения като част от общите, нужни за професията.

Професия строителен техник – организира и ръководи строителни работи

Специалност „Строителство и архитектура“ – организира и ръководи строителството на сгради

Специалност „Пътно строителство“ – организира и ръководи строителството на пътища и мостове

Специалност „Водно строителство“ – организира и ръководи строителството на ВИК мрежи и системи

Изясняване на понятието специалност и връзката професия – специалност.

Самостоятелна работа: съпоставяне на дейности и специалности от професията дизайнер.

Очаквани резултати:

- разширяване на знанията за характеристиките на професиите;
- усвояване на информация за многообразието на професионалния труд;
- разбиране на отношението професия – специалност.

Моята работа с портфолиото – самооценка

Една задача, с която се справих наистина добре

Една задача, която сериозно ме затрудни

Ако трябва да направя отново всички упражнения, бих се старал повече с

Три полезни неща, които научих от портфолиото

Мога да използвам наученото (в/за да/като)

Искам да науча повече за, защото

Любимата ми част от портфолиото е

Това, което изобщо не ми хареса, е

Едно нещо, което разбрах за себе си (за своя характер, интереси, мечти, учебни навици...) от работата си с портфолиото

Оценявам работата си с портфолиото така

Мнения и препоръки за работата на ученика с портфолиото

Учител:

Мнение:

Препоръки:

Родител:

Мнение:

Препоръки:

Приложение 1

Оператор в производството	Професионален войник	Банков чиновник	Брокер на недвижими имоти
Програмист	Преводач	Заварчик	Зидар
Селскостопански работник	Литературен критик	Кредитен анализатор	Карвинг декоратор
Лекар вирусолог	Фотограф	Парамедик	Дърводелец мебелист
Счетоводител	Сервитьор	Хигиенист	Зъботехник
Охранител	Агроном	Водопроводчик	Инженер еколог
Библиотекар	Маркшайдер	Тапицер	Акушерка
Маркетинг асистент	Десенатор на текстил	Политолог	Автомобилен мехатроник
Оператор в кол център	Машинен монтьор	Социален работник	Музеен уредник
Екскурзовод	Актьор	Цветар	Лесовъд
Фермер	Шофьор	Футболист	Диджей
Ерготерапевт	Орнитолог	Аниматор	Куриер
Детектив	Журналист	Уебдизайнер	Масажист
Консултант по опасни товари	Технолог по качеството на храните	Геотермален техник	Организатор на обредно-ритуални дейности
Деловодител	Хореограф	Копирайтър	Кранист
Митничар	Дегустатор	Генетик	Астрофизик
Готвач	Шлосер	Художник	Детски възпитател
Психолог	Сладкар	Продавач	Търговски агент
Фризьор	Полиграфист	Юрисконсулт	Стюардеса/ стюард
Учител	Офис секретар	Авиодиспечер	Аранжор на витрини
Цирков изпълнител	Педагогически съветник	Фитнес инструктор	Системен администратор
Рецепционист	Озеленител	Полицай	Моделиер
Метеоролог	Биотехнолог	Електротехник	Архитект
Лоцман	Фотомодел	Шоу водещ	Фармацевт
Ветеринар	Топограф	Лаборант	Диетолог

Приложение 2

Физически способности

- Удава ми се да изработвам/ поправам/ майсторя различни неща.
- Умея да работя точно и качествено с ръцете си.
- Справям се добре с дейности, които изискват координация и баланс – като каране на колело, скейтборд и ролери, игри с топка, бойни изкуства, гимнастика...
- Занимавам се активно със спорт/ танци.
- Аз съм гъвкав/ силен/ бърз/ издръжлив/ сръчен.
- Мога да имитирам точно движенията и мимиките на други хора.
- Използам много жестове, когато обяснявам нещо.
- Уча с лекота спортни техники, танцови стъпки, нови движения.
- Членувам в спортен отбор / танцов състав / театрална труппа / кръжок по занаяти.
- Представям се отлично в състезания и спортни мероприятия.

Общ брой отметки

Музикални способности

- Музиката ме кара да се вълнувам и влияе върху настроението ми.
- С лекота запомням песни и мелодии.
- Умея да имитирам звуци, ритми, интонация.
- Свирия на музикален инструмент.
- Участвам в хор / музикална група.
- Пея вярно.
- Удава ми се да се движа в ритъма на музиката.
- За мен е нормално да си тананикам / припявам, когато правя нещо.
- Веднага усещам, ако някой пее / свири фалшиво и това ме дразни.
- Умея да създавам собствени мелодии и да изразявам своите мисли и чувства чрез музиката.

Общ брой отметки

Езикови способности

- Уча с лекота чужди езици.
- Голяма част от свободното си време прекарвам в четене.
- Пиша за удоволствие – разкази, стихове, статии, текстове за песни.
- Добър съм в игрите с думи – като скрабъл, бесеница, кръстословици.
- Справям се много добре в часовете по български език и литература.
- Удава ми се да обяснявам и разказвам увлекателно.
- Представям се отлично в дебати и дискусии.
- Умея да се изразявам добре както писмено, така и устно.
- Имам богат речник.
- Лесно ми е да предам със свои думи смисъла на нещо, което съм чул или прочел.

Общ брой отметки

Визуално-пространствени способности

- Имам много добра зрителна памет.
- Умея да комбинирам по интересен начин форми, цветове, десени.
- Бързо се ориентирам на непознато място или как да стигна до някъде.
- Умея да създавам реалистични рисунки, модели, макети, конструкции от различни детайли.
- Справям се отлично с реденето на пъзели, с видеоигри, както и с игри като мемори и лабиринт.
- Карти, графики, диаграми, схеми – лесно ми е да ги разбирам и да ги използвам.
- Добър съм в занимания, свързани с фотография, конструиране и моделиране, рисуване, аранжиране и декорация.
- Винаги обръщам внимание на оформлението, дизайна на нещата (на сгради и помещения, дрехи, коли, обзавеждане, уебсайтове...).
- Прекарвам доста време да наблюдавам света около мен.
- Мога да си представя нещо с детайли като образ или картина в главата ми.

Общ брой отметки

Приложение 2 – продължение

Междоличностни способности

- ▣ Сработвам се добре с другите при работа в екип.
- ▣ Предпочитам да съм сред много хора.
- ▣ Имам нужда да споделям / обсъждам / обменям идеи с други хора.
- ▣ Умея да убеждавам / вдъхновявам / организирам другите.
- ▣ Приятелите ми се доверяват, търсят ме за съвет и утеха.
- ▣ Винаги познавам дали някой ме харесва или не.
- ▣ Често се ангажирам с проблемите на другите и се стремя да им помогна.
- ▣ Лесно създавам контакти и се вписвам във всяка компания.
- ▣ Аз съм толерантен и уважавам чуждото мнение.
- ▣ Веднага усещам, ако някой е тъжен или притеснен и това влияе на моите чувства.

Общ брой отметки

Логико-математически способности

- ▣ Точните науки (математика, физика, химия) ми се удават.
- ▣ Предпочитам да действам последователно, стъпка по стъпка, когато трябва да свърша нещо.
- ▣ За мен е важно всичко да е организирано и подредено, хаосът ме обърква.
- ▣ Изследванията и експериментите в училище не ме затрудняват.
- ▣ Интересно ми е на какъв принцип работят нещата, как са конструирани, каква е природата им.
- ▣ Добър съм в стратегическите игри, решаване на загадки и логически задачи.
- ▣ Справям се отлично с компютрите и модерните технологии.
- ▣ Умея бързо да откривам приликите и разликите/ причинно-следствените връзки между нещата.
- ▣ Често разсъждавам върху различни проблеми.
- ▣ Лесно запомням и боравя с цифри и формули, правя сметки и планове.

Общ брой отметки

Персонални способности

- ▣ Обичам занимания, които ми позволяват да разбера повече за себе си като личност.
- ▣ Мога да дам всичко от себе си, за да постигна нещо, в което искрено вярвам.
- ▣ Често мисля за поведението си и се опитвам да се уча от грешките си.
- ▣ Предпочитам да работя самостоятелно / да размишлявам на спокойствие.
- ▣ За мен е нормално да си правя планове и да си поставям цели.
- ▣ Зная кои са моите силни и слаби страни.
- ▣ Имам собствено мнение по различни въпроси, понякога много различно от това на хората около мен.
- ▣ За мен е много важно да уча нови неща и да се развивам.
- ▣ Искам да знам защо трябва да направя нещо, преди да се съглася да го направя.
- ▣ Вълнувам се от въпроси, свързани с това какво е добро и зло, кое е правилно и грешно, справедливо и несправедливо.

Общ брой отметки

Натуралистични способности

- ▣ Удава ми се да уча за природата и нейните закони, за растения, животни и природни явления, за развитието на Земята...
- ▣ Предпочитам да спортувам и да се забавлявам навън, сред природата.
- ▣ Обичам да наблюдавам природни картини, развитието на растенията, поведението на животните.
- ▣ Умея да работя с естествени материали (камък, дърво, глина)/ колекционирам природни елементи (листа, камъчета, мидички, минерали).
- ▣ Справям се с лекота с отглеждането на растения и/ или животни.
- ▣ Лесно забелязвам приликите и разликите между дървета, цветя, птици и други неща в природата.
- ▣ Грижата за околната среда е много важна за мен.
- ▣ Притежавам добре развито обоняние и усещане за вкус.
- ▣ Подкрепям активно различни природозащитни каузи.
- ▣ Участвам в занимания, свързани с опознаване и изследване на природата.

Общ брой отметки

Приложение 3

Историята на Уолт Дисни

„Мечтите стават реалност само когато имаме куража да ги следваме“
Уолт Дисни

Уолтър Елиас Дисни е едно от петте деца на бедни ирландски преселници. Роден е през далечната 1901 година в САЩ. Своята страст към рисуването открива още в ранното си детство.

На 10 години Дисни вече работи като разносвач на вестници, ходи на училище и развива таланта си, като посещава съботни курсове по изкуство. По това време за пръв път Уолт Дисни се среща със света на киното. Магията на картините, които се движат, пленява завинаги неговото въображение.

През младежките си години амбициозният Дисни посещава Академията за изящни изкуства в Чикаго и изучава усилено изобразително изкуство и фотография.

На 18 години Уолт Дисни започва работа като художник в канзаски вестник, но скоро е уволнен с думите „Липсва ти фантазия, нямаш добри идеи“. Какво щеше да стане, ако тогава Дисни бе загубил вяра в себе си?

Но той не спира да рисува и да следва мечтата си – да стане лидер в американската анимационна индустрия. Заедно с брат си купува студио за анимационни филми. И... бързо фалира. След този неуспех Дисни се отправя към Холивуд с молив, хартия и 40 долара в джоба си. Като аниматор в Юнивърсъл студио създава анимационния герой Освалд – щастливия заек. Филмчето се превръща в голям хит. Но Уолт Дисни не печели нищо от това, защото от студиото го уволняват и си присвояват правата върху неговия герой.

Тогава Уолт Дисни решава да рискува и основава собствена фирма – „Уолт Дисни Къмпани“. Година по-късно, пътувайки във влака, Дисни създава първите скици на Мики Маус – любимият анимационен герой на поколения деца. И единственият, който има звезда на Алеята на славата.

През следващите 40 години Уолт Дисни не спира да твори и да прилага новаторски техники в създаването на филмите си. Голяма част от своя успех дължи на оригиналните си идеи за работа в екип и на уменията си да привлеча талантиливи хора в компанията си. За своя принос към развитието на киното той печели наградата „Оскар“ рекордните 26 пъти. През 1955 г. отваря врати проектът – мечта на Дисни – „Дисниленд“, чието име се превръща в нарицателно за увеселителен парк.

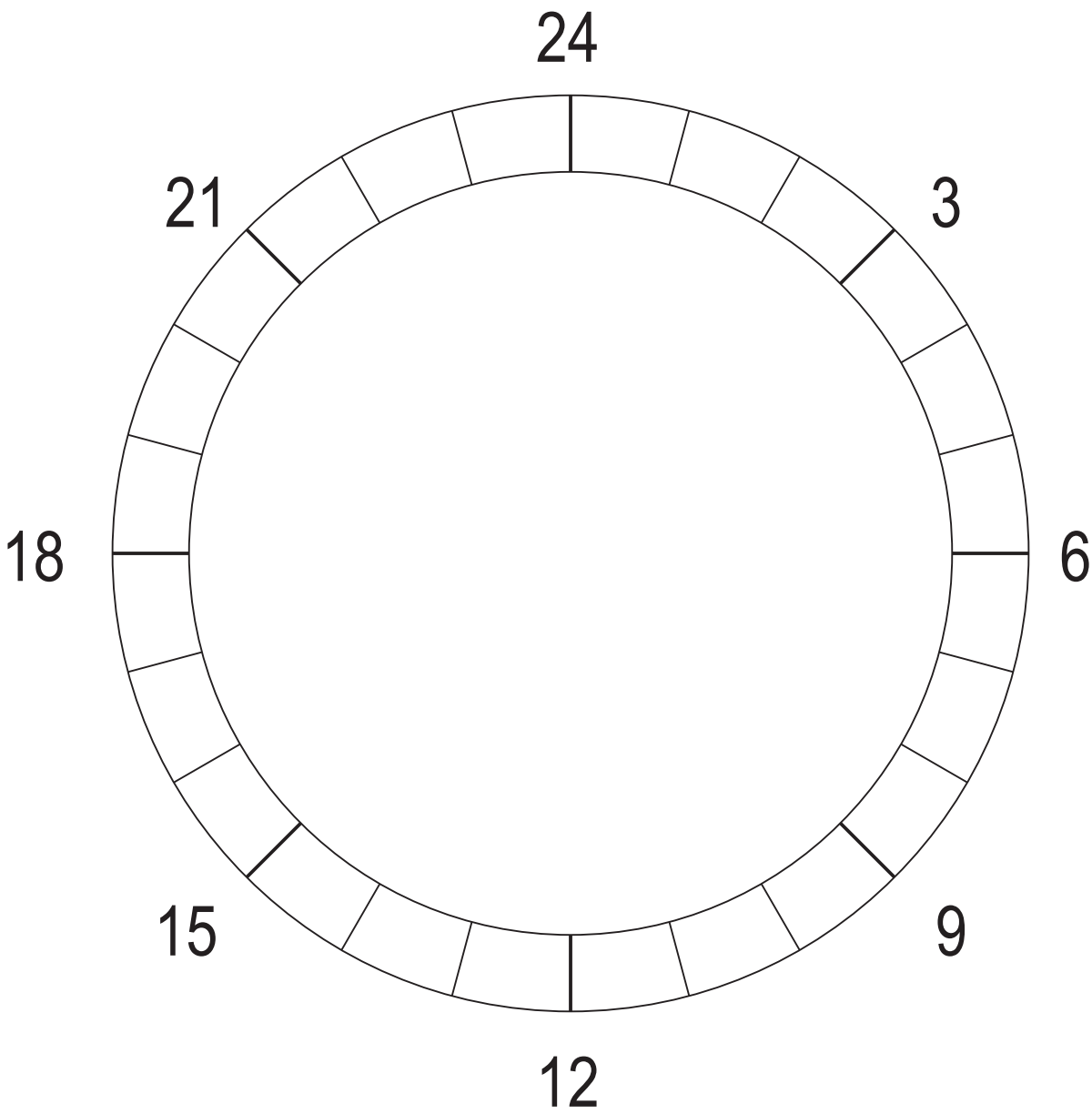
Днес фирмата, основана от Дисни, е мултинационална филмова корпорация и стои начело на световната развлекателна индустрия с приходи от над 35 милиарда долара годишно.

Приложение 4

Ученик
Училище клас

Диаграма „Един ден = 24 часа“

Легенда

- ☐ училище и подготовка за училище
- ☐ извънучилищни ангажименти
- ☐ домашни задължения
- ☐ забавления, почивка
- ☐ спорт
- ☐ транспорт
- ☐ сън

Приложение 5

Ученик
Училище клас

Седмичен график

ден \ час	Понеделник	Вторник	Сряда	Четвъртък	Петък	Събота	Неделя
6:00							
7:00							
8:00							
9:00							
10:00							
11:00							
12:00							
13:00							
14:00							
15:00							
16:00							
17:00							
18:00							
19:00							
20:00							
21:00							
22:00							

7. Професии и специалности

- специалност: „Пространствен дизайн“ – дизайн на части от градската среда – като площи и детски площадки, и места с обществено предназначение – като музеи, галерии, театри, офис зали.
- специалност: „Промислен дизайн“ – дизайн на промишлено произведени продукти – от самолети и автомобили до мебели и предмети за бита.
- специалност: „Графичен дизайн“ – дизайн на печатни и мултимедийни продукти, уебстраници и мобилни приложения.
- специалност: „Интериорен дизайн“ – дизайн на помещенията в сградите, отделните зони в тях и обзавеждането.
- специалност: „Силикатен дизайн“ – дизайн на изделия от порцелан, фаянс и стъкло.
- специалност: „Моден дизайн“ – дизайн на облекла и аксесоари.
- специалност: „Аранжиране“ – дизайн на рекламни витрини, изложбени и демонстрационни зали, търговски щандове и магазини.

10. Професионален тип – кой е моят

- Отговор А** Практик
Ти си човек на действието – предпочиташ да правиш нещо с ръцете си, вместо да говориш или размишляваш. Ще ти допаднат практическите дейности – да работиш с предмети, машини, инструменти, растения или животни. Физическият труд и работата на открито няма да те уплашат.
Примерни професии: строител, електротехник, дърводелец, земеделец, фермер, дресьор, готвач, хлебар, сервитьор, шивач, спортист, масажист, козметик, зъботехник...
- Отговор Б** Изследовател
Ти си човек на теорията – предпочиташ интелектуалните занимания пред практиката и социалните контакти. Ще ти допаднат научните дейности, в които можеш да наблюдаваш, проучваш, експериментираш, разработваш, откриваш, анализираш. Изискването за знания и образование няма да те спре.
Примерни професии: биохимик, генен инженер, анестезиолог, фармацевт, математик, програмист, философ, социолог, метеоролог, еколог, агроном, икономист – анализатор...
- Отговор В** Творец
Ти си човек на изкуството – предпочиташ света на идеите и въображението пред реалния свят с неговите правила и процедури. Ще ти допаднат творческите дейности, в които имаш достатъчно свобода да създаваш и да бъдеш новатор. Нестандартните ситуации и разнообразието в работата няма как да ти дотегат.
Примерни професии: художник, музикант, артист, режисьор, репортер, фотограф, дизайнер, писател, реставратор, изкуствовед, хореограф, декоратор...
- Отговор Г** Комуникатор
Ти си човек на взаимодействието – за теб е най-важно да работиш с другите в полза на общото благо. Ще ти допаднат социалните дейности, ориентирани към хората, в които можеш свободно да общуваш, обучаваш, помагаш, информираш, преговаряш, омиротворяваш, забавляваш. Непрекъснатите контакти с много хора никога няма да ти омръзнат.
Примерни професии: възпитател, акушер, социален работник, брачен консултант, новинар, личен асистент, тв водещ, аниматор, екскурзовод, посредник, преводач, пиар специалист...

- Отговор Д** Предприемач
Ти си човек на влиянието – с каквото и да се занимаваш, предпочиташ да бъдеш лидер, а не изпълнител. Ще ти допаднат управленските дейности, които ти дават възможност да ръководиш, да убеждаваш, да вземаш самостоятелни решения и да поемаш рискове. Предизвикателствата и властта ще те зареждат с енергия.
Подходящи професии: бизнес предприемач, търговец, финансов директор, борсов посредник, брокер, рекламен агент, продуцент, банков експерт, адвокат, политик, офис мениджър...
- Отговор Е** Организатор
Ти си човек на реда и контрола – харесва ти да организираш информация, данни и цифри и нямаш нищо против точните инструкции. Ще ти допаднат систематичните дейности, които предполагат строги правила, ясни задължения, конкретни цели и измерими резултати. Рутината и

дисциплината ще ти дават спокойствие.
Примерни професии: счетоводител, касиер, офис асистент, нотариус, коректор, статистик, данъчен инспектор, котрольор по качеството, чиновник, библиотекар, оператор на поточна линия...

11. Професии по пътя на продукта – презентационен плакат

- 1. Автор – дава идеята за книгата и пише текста.
- 2. Редактор – прави предложения за подобряване на стила на книгата и подбора на илюстрациите.
- 3. Илюстратор – рисува подходящи картинки.
- 4. Коректор – поправя правописни, пунктуационни и граматически грешки.
- 5. Графичен дизайнер – прави цялостното художествено оформление с помощта на компютърни програми.
- 6. Полиграфист – подготвя книгата за печат, настройва и управлява печатни машини, подвързва всички страници в едно книжно тяло.
- 7. Книговезец – подвързва всички страници в едно книжно тяло.
- 8. Маркетинг асистент – създава рекламна стратегия за книгата.
- 9. Търговски представител – предлага готовата книга на книжарниците.
- 10. Логистик – организира складирането и доставката на книгата до книжарниците.
- 11. Продавач-консултант – продава книгата в книжарницата.

12. Професии за момичета, професии за момчета

- 3. Верните отговори са:
 - 1. Жена – Аугуста Ада Кинг днес се смята за първия програмист в историята. Езикът за програмиране „АДА“, създаден по поръчка на Министерството на отбраната на САЩ, е наречен на нейно име.
 - 2. Жена – Мария Склодовска-Кюри е френски физик и химик, първият в света носител на две Нобелови награди.
 - 3. Мъж – Никола Атанасов Живков е известен български педагог и просветен деец, автор на химна „Шуми Марица“.
 - 4. Жена – д-р Мария Телкес е наричана Слънчевата кралица заради огромния си принос за развитието на соларната енергетика.
 - 5. Мъж – Джовани Мария Фарина е пожънал грандиозен успех със своя „Eau de cologne“ преди 300 години. Днес култовият козметичен продукт продължава да е на върха и да се търси в цял свят.
 - 6. Жена – Кете Паулус е първата жена, направила серия от успешни скокове с парашут от височина 100 метра. Това става в края на XIX век.
 - 7. Мъж – Уолтър Хънт е американски механик, който освен своята „карфица за дрехи“ разработил и усъвършенствана шевна машина.
 - 8. Мъж – д-р Максимилиан Бирхер-Беннер е швейцарски собственик на санаториум, считан за един от пионерите на диетичното хранене.

14. Проучване на професия – интервю

- въпрос 1 – отг. Г; въпрос 2 – отг. Д; въпрос 3 – отг. А; въпрос 4 – отг. Б; въпрос 5 – отг. Ж; въпрос 6 – отг. В; въпрос 7 – отг. Й; въпрос 8 – отг. Е; въпрос 9 – отг. З; въпрос 10 – отг. И

18. Предприемачески профил

- За кой човек можем да кажем, че е предприемач? – отг. 6

25. Какво зная и как да науча повече

- 1. способности; 2. предприемач; 3. услуги; 4. икономика; 5. технологии; 6. умения; 7. доброволец; 8. бюджет; 9. университет; 10. търговия; 11. професионалист; 12. кариера; 13. специалност; 14. ориентиране.
Посети регионалния център по кариерно ориентиране.

Речник

амбициозен – който има амбиция; упорито желание да се постигне нещо, да наложи своето; упорит; твърд; стремящ се към нещо; силно чувство за собствено достойнство и първенство.

аналог – предмет или явление, които са подобни на друг предмет или явление.

анестезиолог – специалист по анестезиология – дял от медицината, занимаващ се с изучаване на средствата и методите, обезпечаващи загубата на чувствителност при остри заболявания, операции, травми.

биография – история, която описва живота на даден човек.

брокерж – посредник, агент, комисионер, който взема комисиони.

визитна картичка – картонче с името, професията, адреса и телефона на лице, което служи за представяне.

вирусолог – лекар, специалист по вирусология – раздел на микробиологията, който изучава вирусите.

генетик – специалист, който се занимава с генетика – наука за наследствеността, изучава психическите и физическите особености, наследявани от родителите;

геотермален техник – специалист, занимаващ се с геотермална енергия – топлинна енергия, идваща от вътрешността на Земята; може да се използва за отопление и горещо водоснабдяване.

герб – отличителен знак на държава, град, сдружение, учреждение, семейство, личност, който се изобразява върху знамена, печати, монети, документи и др.

график – план, разписание, разпределение по дни, часове или срокове.

девиз – кратко изречение, което изразява мисъл, ръководеща поведението или дейността; мото.

дипломат – длъжностно лице, което осъществява официалните отношения на една държава, чийто представител е, с други държави.

езиковед – учен, специалист по езикознание.

екип – група от различни специалисти, ангажирани с изпълнение на определена съвместна дейност.

еколог – специалист, който контролира спазването на законите за опазване на околната среда, за намаляване на вредното влияние на производствените фактори върху живота и здравето на хората; за опазване на природата.

ергономия – комплексна наука за създаване на добри условия за труд чрез правилно и целесъобразно използване на оръдията на труда и работната среда.

ерготерапевт – специалист по ерготерапия, който лекува психически и физически проблеми чрез различни развлекателни дейности, чрез лека работа, чрез правене, чрез действие.

заложби – вродена дарба, способност, дар, дарование, талант, предразположение, наклонност.

избор – решение след преценка на много варианти и избор на един от тях.

инициатива – идея за някакво действие, ново начинание и осъществяването му; първа крачка в която и да е работа, начинание, почин; ръководна роля в някакви дейности и съвместна работа; способност за самостоятелни действия и предприемчивост.

интервю – разговор с видно лице, предназначен за публична разгласа.

интерес – външно увлечение, внимание, любопитство, влечение към нещо; изгода; полза.

карвинг – азиатско древно изкуство за придаване на разнообразен и привлекателен вид на храната, красиво оформяне на плодове и зеленчуци чрез изрязване и гравирание.

карвинг декоратор – специалист по карвинг, човек, който декорира плодове и зеленчуци чрез изрязване, резба.

кариера – път на развитие и израстване в определена професионална област.

качество – външни и вътрешни признаци и особености, по които се отличават предметите и явленията помежду си; категория, която описва характеристиките на даден обект.

колаж – техника в изобразителното изкуство, при която различни фрагменти (текст, цветни хартии, изрезки от вестници) изграждат картинно пространство.

копирайтър – специалист по копирайтинг – професионално списване на разгласителни текстове за реклама, политическо лобиране и агитация; създава съдържание за уебсайтове.

ландшафт – общ вид на местност.

ландшафтен инженер – инженер, който променя чрез озеленяване и корекции общия вид на дадена местност.

лидер – водач, който увлича, ръководи.

маркшайдер – специалист, който се занимава с измервания под и над земята при изграждане на подземно строителство на съоръжения за добиване на полезни изкопаеми.

мениджър – лице, което организира и контролира дейността на стопанско предприятие с оглед нейната ефективност; управител.

метеоролог – специалист, който се занимава с изследване на атмосферните явления, промените на времето и климата.

микробиолог – специалист по микробиология, наука, която изучава най-малките живи същества на земята – микроорганизмите.

мисловна карта – креативен метод за събиране, подреждане и представяне на информация, приложим в различни дейности и ситуации; интелектуална карта.

мозъчна атака – креативен метод за събиране на идеи; брейнсторминг, мозъчна буря.

мотив – подбуда, причина, подтик за някакво действие.

навигатор – специалист по управление на кораби или самолети; корабоводител, мореплавател.

навик – умение, създадено чрез упражнения и повторение; привичка; установен ред, процедура.

нанотехнология – клон от науката и техниката, посветен на разработването, производството и използването на структури, устройства и системи чрез манипулиране на наночастици; технология за контрол над вещество на микроскопично ниво, при размери по-малки от един микрометър.

новатор – човек, който внася нещо ново в дадена област.

обективен – който е реален, действителен, справедлив, безпристрастен.

оратор – лице, което произнася реч; публичен говорител; лице, което има дарба да говори красноречиво.

ориентиране – направляване, насочване, осведомяване, запознаване, информиране; професионално ориентиране – насочване, информиране за различни професии.

орнитолог – учен, специалист по орнитология – дял от зоологията, който изучава птиците – тяхната анатомия, физиология, поведение, систематика.

оръдие на труда – техническо приспособление или уред, с който се извършва работа.

отговорен – който е длъжен да следи за нещо; благонадежден, сигурен, почтен, на когото можеш да се довериш.

отговорност – задължение на човек да отговаря за своите действия и постъпки, за действията и постъпките на друго лице, за поверени материали, за сигурността на хора.

парамедик – лице, преминало обучение за оказване на спешна медицинска помощ.

партньор – човек, който участва заедно с друг в игра, който участва в някакви действия или дейност, съучастник, съиграч.

план – предварително обмислен ред за извършване на нещо, срок за изпълнението му.

портфолио – събрани образци (документи); набор от материали, които ученикът е подготвял като доказателство за своите знания под формата на документи.

потенциал – съвкупност от необходими за реализирането на някаква цел средства, източници и други, които са готови да влязат в действие.

предмет на труда – всичко онова, към което е насочен човешкият труд.

предприемач – човек, който се захваща с работа, която носи доходи, подема нова инициатива с цел печалба и развитие.

предприемчив – който пристъпва към реализиране на различни неща; инициативен.

презентация – представяне.

прецизен – максимално точен, внимателен, безпогрешен.

програмист – човек, който създава програми за електронни машини.

професия – определена съвкупност от сходни видове трудови дейности, за изпълнението на които се изискват съответни знания и умения, придобити в резултат на обучение/ учене или трудов опит.

психоаналитик – специалист, който практикува психоанализа; които освобождава душата от проблеми; който разглежда емоционалните проблеми като форма на болест.

работно място – определено пространство, където се извършва конкретна професионална дейност, например офис, цех, лаборатория.

рекламен агент – представител на фирма, който изпълнява служебни поръчки и действия от името на своята организация; лице, което действа от името на своята организация.

режисьор – човек, който ръководи реализирането на театрална постановка, филм, телевизионно предаване.

скрабъл – игра на думи, в която трябва да се измислят думи на базата на вече поставени такива.

специалност – конкретна трудова дейност в рамките на дадена професия, свързана с получаване на специфични знания и умения като част от общите, нужни за упражняване на професията.

способност – потенциална възможност като качества и характеристики на личността за постигане на високи резултати в определена област или дейност; пригодност за някаква работа.

стил на учене – съвкупност от особености, характерни за ученето на дадено лице.

стока – продукт на човешка дейност, предназначен за продажба.

тайм менижмънт – управление на времето.

талант – вродени или/и развити заложби на личността за реализиране на особени, високи постижения в определена област.

тапицер – занаятчия, специалист в мебелното производство, който обшива с плат или кожа мебели – столове, легла, мека мебел.

типичен – който е присъщ, обичаен, характерен, отличителен.

толерантност – поведение и отношение на разбиране, подкрепа, уважение спрямо различията между хората, както и спрямо хора, намиращи се в неравностойно положение.

търговия – действия по покупка и продажба на стоки и услуги.

уебдизайнер – човек който изработва уебстраници в интернет пространството.

умение – способност да се върши нещо, основана на знание и опит; сръчност; ловкост, умелост, похват; възможност за успех в определена задача или начинание.

универсални умения – умения, необходими и полезни в различни житейски ситуации и професионални дейности; често се наричат житейски или преносими.

условия на труд – материални условия, при които се осъществява определена професионална дейност.

услуга – действие в полза или изгода на друг човек.

успех – постигане на цел; прогрес, сполука, напредък, развитие; обществено признание, одобрение, прослава.

учене – процес по приемане, разбиране и запомняне на знания с цел по-късното им възпроизвеждане, интерпретиране и прилагане.

хореограф – специалист, който се занимава със създаване и представяне на танцово изкуство; постановчик на танци.

цел – това, към което се стремиш, което трябва да осъществиш, да постигнеш.

чек лист – таблица с разписани критерии и места за отбелязване на вашите оценки; специално разработен подробен списък със задачи, които трябва задължително да бъдат изпълнени в определен ред и отбелязани като завършени в писмена форма; гаранция за качествено изпълнение на служебните задължения.

юрист – специалист по право.

ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

ЗА ШЕСТИ КЛАС

Учебното помагало съдържа систематизиран набор от информация, задачи, упражнения и техники за подпомагане процеса на ранно професионално ориентиране, избор на следваща степен на образование и формиране на базова представа у ученика за неговата бъдеща професионална реализация. То предлага последователен подход при усвояване и изграждане на знания и умения в областта на личностното и професионално развитие с възможност за проследяване персоналния напредък на ученика.

Портфолиото позволява на ученика в 6 клас: да формира адекватна представа за силните си страни чрез оценка на своите умения и способности; да изясни и подреди своите професионални интереси и желания; да задълбочи знанията си относно професионалните възможности и изискванията на различните професии; да открие и изследва подходящите за него пътища за професионално развитие с оглед на своя персонален профил.

Успоредно с това портфолиото:

- развива у детето важни навици за рефлексия и самооценка, поставяне и постигане на цели, планиране и организиране на учебната дейност;
- стимулира самостоятелната работа, активното поведение и инициативността;
- поддържа интереса към учебната дейност и формира положително отношение към образованието и труда;
- тренира важни персонални и социални компетенции – като логическо и образно мислене, комуникативност, способност за работа в екип;
- насърчава стремежа към развитие и увереността в собствените сили като основа на една успешна личностна и професионална реализация;
- осигурява ефективен път за комуникация между учител, ученик и родител, възможност за обратна връзка и навременна корекция.

